

Stará Paka

Kraj: Královéhradecký

Správní obvod: Nová Paka

Nadmořská výška: 407 m n. m.

Počet obyvatel: 2 075

Adresa URL: www.starapaka.cz

Okres: Jičín

GPS souřadnice: 50.510326N, 15.494443E

První pís. zmínka: 1357 (667 let)

PSČ: 507 91

Historie obce Stará Paka

V údolí vytvořeném návrším "Příčnice" zvaným a hřbetem "Staropackých hor", pokračováním to Kozince a Levína, jímž protýká od jihovýchodu k severozápadu potok Rokytky, táhne se v délce skoro tří kilometrů Stará Paka, po Nové Pace nejlidnatější a nejživější obec okresu novopackého, souvisíc na "hořením konci" s Novou Pakou, na "dolením" s Roškopovem. Mimo vlastní jádro má některé odlehlejší části, každou o několika číslech: Za horama, Na horách, Na zbytku, Pod borovím, V okliku a Za Příčnicí; tato je z nich největší, čítající 13 domů. - Zápříčnicí protéká potok brdský od Brda k Nové Pace, kde se vlévá do Rokytky, Záhořím Oleška, která přicházejíc z Levínské Olešnice a přijímajíc potok od Karlova, mění svůj dosavadní západní směr v jižní, spojuje se na dolním konci obce s Rokytkou, a měnic opět svůj směr podržujíc však své jméno, ubírá se k západu do Roškopova. O minulosti Staré Paky máme velmi málo zpráv. Kdy byla osídlena, není známo; patřivala i se sousedním městem k panství Kumburskému. Uprostřed obce, kde stojí nyní továrna, byl rybník a na jeho jižní straně tvrz s příkopem, vzniknuvším překopáním do rybníka zabíhajícího ostrohu, takže oblita byla kolkolem vodou. Nelze zjistiti, měla-li tvrz svého pána, nebo patřila-li vrchnosti kumburské. Na jejím místě nyní stojí chalupa č. 98 továrně patřící. - Rybníkem protékala Rokytky, jejíž výtok hnal panský mlýn (č. 29) ležící pod hrází. Zbytky hráze dosud jsou patrné (od kostela na jih). Na podzim r. 1653. následkem průtrže mračen byl rybník, který téhož roku právě opatřen byl novou hrází, protržen, načež zůstal pustý a byl za 20 kop grošů českých k prodeji nabízen; měřil 10 jiter a 1450 sáhů. Žádný kupec se nepřihlásil. Později byl rozparcelován a po částech občanům rozprodán. Voda na "podkostelní mlýn" vedena nadále náhonem, který koupila i s vodním právem r. 1900. továrna, načež byl mlýn zrušen.

Za panování Karla IV. bylo mnoho kostelů, jež nyní jsou filiální, farními. I Stará Paka měla tenkrát samostatného duchovního správce a to snad až do války třicetileté, po níž, pro nedostatek kněží a úbytek obyvatelstva, připojena k faře novopacké. Roku 1754. byl starý, dřevěný kostel pro schátralost sbořen a nový asi o padesát kroků dále k východu vystavěn. Když starý hřbitov na západní straně kostela ležící nepostačoval, byl r. 1884. na východ rozšířen. Okolo r. 1890. byl kostel vydlážděn, vymalován, vně obílen, střecha přeložena, nové varhany na rozšířený kůr postaveny. Od r. 1887. usiluje obec o samostatnou faru; farní expositura zřízena již roku 1902.

Škola je zde od roku 1790. Byla až do roku 1871. jednotřídní, do r. 1879. dvojtřídní, do r. 1884. trojtřídní, do r. 1899. čtyř- a do 31. prosince 1905. pětiletá; od 1. ledna 1906. měla pobočku při IV. třídě. Pro malý počet žáků vyučuje se od 1. ledna 1925. v pěti třídách.- Stará škola zachována je skoro v původní podobě, v nynější vyučuje se od r. 1877. Poněvadž byla pro šest tříd malá, jednalo

se před válkou o stavbu nové budovy, a tu samozřejmě vznikla myšlenka, že při rychlém přibývání žáků bude nutno pomýšlet na zřízení školy měšťanské. Stavbu oddálila vypuknutí světová válka, úsilí o měšťanskou školu podněcováno dále, až roku 1928. podala místní školní rada o ni žádost, kterou zemský správní výbor téhož roku v listopadu příznivě vyřídil, povoliv potřebný náklad; žádost u zemské školní rady dosud vyřízena není.

Obyvatelstvo Staré Paky živilo se rolnictvím a ručním tkalcovstvím. Rolnictví mnoho nevynášelo, proto i chalupníci a menší rolníci stavěli na zimu do světnice tkalcovské stavy a tkalcovali. Do idyllických starých časů způsoben průlom spojením se světem, když roku 1858. zahájena doprava na dráze pardubicko-liberecké mimo níž byla tenkrát jen jedna ještě v Čechách a to státní dráha přes Brno, Olomouc, Pardubice, Prahu. Přestali jízdy formanů do Brna a do Vídně s plátny u nás utkanými, lacinější bavlna začala vytlačovati len i z domácí spotřeby, tkalcovina ruční upadala s přibývajícím počtem továren a když r. 1870. také u nás továrna postavena, byl osud našich tkalců zpečetěn. Rok nato začala doprava na druhé naší dráze: severozápadní.

Blížkost okresního města, veliké nádraží, dráha na pět stran a mimo to ještě autobusové spojení s Peckou a Jičínem, silnice k Lomnici a k Jilemnicí, velká tkalcovna a jiné ještě podniky, to vše jsou příčiny tak veliké frekvence, jaké není vůbec v žádném jiném místě v celém hejtmanství. Následek toho je rychlý vzrůst populace Staré Paky. R. 1890. měla obec 1588 obyvatelů a 180 domů, r. 1900/1. měla 1956 obyvatelů a 200 čísel, r. 1910/11. již 2374 ob. a 248 čísel, a roku 1920., kdy ve všech obcích byl citelný úbytek, měli jsme jen o jednoho obyvatele méně, než posledně; bylo napočítáno ve 289 domech 2373 obyv. Ruch stavební také velice se rozmohl, potřebných stavebních míst docíleno bylo rozparcelováním některých usedlostí.

Se vzrůstem obce přibývá i veřejných institucí. Tak r. 1888. zřízen poštovní úřad a při něm r. 1896. telegraf a 1920. telefon. Nyní zaměstnává 15 osob. - R. 1892. dosazen sem obvodní lékař. Četnická stanice o 3 mužích zřízena r. 1901. Od roku 1902. je zde farní expositura a od r. 1906. lékárna. Roku 1909. usadil se zde druhý lékař. - Od roku 1910. svítíme elektrickou.

Aby se obec ještě rychleji rozmáhala mohla, pomýšlí se na regulaci potoka. Za tou příčinou koupila obec tři domky, regulaci v cestě stojící. O rozšíření a vydláždění silnice se jedná.

Z místních spolků jmenujme sbor dobrovolných hasičů, jednotu Sokol, jenž má mimo letní cvičiště hostinec, v jehož sále cvičí a má biograf, a jednotu Orelskou.

Stará Paka má též několik vynikajících rodáků. Mimo jiné: Jindřicha Niederle (Nydrle), Jindřicha Hartla, Antonína Nydrle a Jos. K. Šlejhara, o nichž je zmínka na jiném místě.

Konečně dlužno připomenouti, že pořádán byl r 1868. "na Staropackých horách" za velikého účastenství celého okolí "mating" (protestní tábor lidu proti jednání vlády), po němž nastalo rozsáhlé vyšetřování a tresty, které si někteří účastníci "odseděli", jiní zaplatili. Pokuty, jichž největší část zaplatili občané jilemničtí, připadly staropacké chudinské pokladně.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1357.

